

Záměr na vyhlášení zvláště chráněného území

Přírodní rezervace Horská louka u Háje

Název zvláště chráněného území

Horská louka u Háje

Návrh kategorie ochrany zvláště chráněného území

přírodní rezervace – dále jen PR

Předměty ochrany a jejich popis

Mozaika horských typů luk se zastoupením rašelinných luk, vlhkých pcháčových luk a tužebníkových lad, trojštětových a smilkových luk s přechody do podmáčených a rašelinných smrčín, s výskytem vzácných druhů rostlin a živočichů, mezi které jmenovitě patří kroupenáč vytrvalý (*Swertia perennis*), prstnatec plamatý (*Dactylorhiza maculata*), tučnice obecná (*Pinguicula vulgaris*), všivec lesní (*Pedicularis sylvatica*), bekasina otavní (*Gallinago gallinago*) a chřástal polní (*Crex crex*).

název ekosystému	podíl plochy v ZCHÚ (%)*	popis ekosystému
T1.2 – Horské trojštětové louky (6520 Horské sečené louky)	15 %	Travobylinné porosty v mozaice s ostatními biotopy, zejména pak na okrajích v sušších částech území.
T1.5 – Vlhké pcháčové louky (---)	19 %	Travobylinné porosty v mozaice s ostatními biotopy přecházející v nekosených místech do tužebníkových lad místy s odvodněním.
T2.3 – Podhorské a horské smilkové trávníky * (6230 Druhově bohaté smilkové louky na silikátových podložích v horských oblastech a v kontinentální Evropě v podhorských oblastech)	15 %	Suché až středně zamokřené plochy s dominantní smilkou tuhou (<i>Nardus stricta</i>).
R2.3 – Přechodová rašeliniště (7140 Přechodová rašeliniště a třasoviště)	16 %	Rašeliniště pokryté ostrícovo-rašeliníkovou vegetací v nejcennějších částech v jižní a střední části území.
L9.2A – Rašelinné smrčiny * (91D0 Rašelinný les)	6 %	Maloplošný výskyt v mozaice s jinými biotopy mezi potokem a rašelinnými loukami a na JV okraji území.
L9.2B – Podmáčené smrčiny (9410 Acidofilní smrčiny <i>Vaccinio-Piceetea</i>)	27 %	Dominantní porost v jižní části území, uměle odvodněný, a proto i plně zapojený a druhově chudý s vyšší rozlohou oproti cílovému stavu.

* podíly výměr vypočteny z aktualizované vrstvy mapování biotopů © AOPK ČR

název druhu	aktuální početnost nebo vitalita populace v ZCHÚ	stupeň ohrožení	popis biotopu druhu
kroupenáč vytrvalý <i>Swertia perennis</i>	stovky rostlin	EN / C1	Na vlhkých rašelinných loukách na několika mikrolokalitách v území.
prstnatec plamatý <i>Dactylorhiza maculata</i>	stovky rostlin	DD / C3	Na vlhkých rašelinných loukách.

název druhu	aktuální početnost nebo vitalita populace v ZCHÚ	stupeň ohrožení	popis biotopu druhu
tučnice obecná <i>Pinguicula vulgaris</i>	desítky rostlin	EN / C1	Pouze na obnažených místech v okolí prameniště a v blízkosti toku Černá voda.
všivec lesní <i>Pedicularis sylvatica</i>	desítky rostlin	VU / C2	V centrální části na mokřadní louce nižší desítky.
bekasina otavní <i>Gallinago gallinago</i>	jednotlivé hnízdící páry	EN	Podmáčené luční plochy při potoce Černá voda.
chřástal polní <i>Crex crex</i>	hnízdí jeden až dva páry	VU	Podmáčené luční plochy.

Poznámka: Stupně ohrožení jsou udávány podle aktuálních Červených seznamů (2017): obratlovci - Chobot & Němec (eds.), cévnaté rostliny - Grulich & Chobot (eds.); EN – ohrožený druh, DD – nedostatek dat vzhledem k obtížné taxonomii; Ohrožené rostliny Ústeckého kraje 2019, Ondráček (ed.); C1 – kriticky ohrožený, C2 – silně ohrožený, C3 – ohrožený.

Cíl ochrany

Cílem ochrany území je zachování životaschopných populací vzácných druhů a zlepšení stavu jejich biotopů, v území formovaném především působením člověka.

A. ekosystémy

ekosystém	cíl ochrany	indikátory cílového stavu
T1.2 – Horské trojštětové louky (6520 Horské sečené louky)	zachování a zlepšení stavu biotopu	- reprezentativní pestré druhové složení bez přítomnosti invazních a expanzivních druhů
T1.5 – Vlhké pcháčové louky (---)	zachování a zlepšení stavu biotopu, zlepšení hydrologického režimu	- absence odvodnění - reprezentativní pestré druhové složení bez přítomnosti invazních a expanzivních druhů
T2.3 – Podhorské a horské smilkové trávníky * (6230 Druhově bohaté smilkové louky na silikátových podložích v horských oblastech a v kontinentální Evropě v podhorských oblastech)	zachování a zlepšení stavu biotopu	- reprezentativní pestré druhové složení bez přítomnosti invazních a expanzivních druhů - pokryvnost dřevin max. 10 %
R2.3 – Přechodová rašeliniště (7140 Přechodová rašeliniště a třasoviště)	zachování a zlepšení stavu biotopu, zlepšení hydrologického režimu	- absence odvodnění - pokryvnost dřevin max 10 % - rozloha biotopu min 4,5 ha
L9.2A – Rašelinné smrčiny * (91D0 Rašelinný les)	zachování a zlepšení stavu biotopu, zlepšení hydrologického režimu	- absence odvodnění - rozloha biotopu min 1,5 ha
L9.2B – Podmáčené smrčiny (9410 Acidofilní smrčiny <i>Vaccinio-Piceetea</i>)	zachování a zlepšení stavu biotopu, zlepšení hydrologického režimu	- absence odvodnění - plošně snížené zakmenění porostů - odstranění geograficky nepůvodního smrku pichlavého

B. druhy

druh	cíl ochrany	indikátory cílového stavu
kropenáč vytrvalý <i>Swertia perennis</i>	zachování vhodných podmínek pro výskyt druhu	zachování alespoň 4 dílčích mikropopulací v souhrnu se stovkami jedinců
prstnatec plamatý <i>Dactylorhiza maculata</i>	zachování vhodných podmínek pro výskyt druhu	zachování výskytu alespoň nižších stovek jedinců
tučnice obecná <i>Pinguicula vulgaris</i>	zachování vhodných podmínek pro výskyt druhu	zachování výskytu druhu v území
všivec lesní <i>Pedicularis sylvatica</i>	zachování vhodných podmínek pro výskyt druhu	zachování výskytu alespoň desítek jedinců
bekasina otavní <i>Gallinago gallinago</i>	zachování vhodných podmínek pro hnízdění druhu	zachování hnízdního výskytu druhu v území
chřástal polní <i>Crex crex</i>	zachování vhodných podmínek pro hnízdění druhu	zachování hnízdního výskytu druhu v území

Základní ochranné podmínky

Základní ochranné podmínky přírodních rezervací jsou stanoveny v § 34 odst. (1) a (2) zákona č. zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v platném znění (dále jen zákon):

(1) Na celém území přírodních rezervací je zakázáno

- hospodařit na pozemcích způsobem vyžadujícím intenzivní technologie, zejména prostředky a činnosti, které mohou způsobit změny v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystému anebo nevratně poškozovat půdní povrch,
- používat biocidy,
- povolovat a umisťovat nové stavby,
- povolovat nebo uskutečňovat záměrné rozšiřování geograficky nepůvodních druhů rostlin a živočichů,
- sbírat či odchytávat rostliny a živočichy, kromě výkonu práva myslivosti a rybářství či sběru lesních plodů,
- měnit dochované přírodní prostředí v rozporu s bližšími podmínkami ochrany přírodní rezervace.

(2) Výkon práva myslivosti a rybářství může příslušný orgán omezit, pokud tento výkon je v rozporu s podmínkami ochrany území přírodní rezervace.

Vymezení ochranného pásma

Ochranné pásmo není vyhlášené, je jím tedy dle § 37 odst. 1 zákona území do vzdálenosti 50 m od hranice přírodní rezervace.

Činnosti vázané na předchozí souhlas orgánu ochrany přírody v ochranném pásmu jsou definovány v § 37 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb. a jsou jimi umisťování, povolování nebo provádění staveb, změna způsobu využití pozemků, terénní úpravy, změny vodního režimu pozemků nebo nakládání s vodami, použití chemických prostředků a změny druhu pozemku.

Návrh bližších ochranných podmínek

V souladu s ustanovením § 34 odst. 1 písm. f) a § 34 odst. 2 zákona se navrhuje, aby na území přírodní rezervace bylo možno provádět následující činnosti jen po předchozím souhlasu orgánu ochrany přírody:

- měnit druh a způsob využití pozemků;
- povolovat, umisťovat a provádět stavby včetně změn staveb a terénní úpravy;
- zřizovat a ponechávat v území skládky jakýchkoli materiálů, a to i přechodné, vyjma cíleně ponechávané biomasy na podporu druhové rozmanitosti při péči o území;
- provádět geologický průzkum či jiné geologické práce na povrchu území, těžit nerosty;
- používat chemické přípravky, vápnit a hnojit pozemky;
- provádět úpravy vodních toků a měnit stávající vodní režim pozemků vyjma rušení uměle založeného odvodnění;

- g) provádět lesní těžbu, zalesňovat, odstraňovat odumírající a mrtvé dřevo z porostů;
- h) zřizovat obory, budovat myslivecká zařízení (včetně krmelišť, zásypů, slanisek a napajedel), přikrmovat a vnařít zvěř;
- i) záměrně rozšiřovat jakékoli druhy;
- j) vytyčovat nové turistické trasy;
- k) umožnit volné pobíhání psů;
- l) rozdělovat oheň a tábořit.

Přehled katastrálních území, parcelních čísel pozemků dotčených záměrem

Přírodní rezervace zasahuje na katastrální území Háj u Loučné pod Klínovcem (687049) na pozemkové parcely: st. 410, st. 411, 404/1, 404/3, 432, 433, 451, 506/1, 506/3, 506/4, 507/1, 507/3, 601, 603, 955/2, 962, 992/1, 1014/1, 1087/2, 1160 a 1161. Ochranné pásmo přírodní rezervace zasahuje na p. p. č.: 335/1, 404/1, 404/2, 506/1, 507/1, 507/2, 685/1, 955/2, 956/1, 962, 992/1, 1014/1, 1087/2, 1161 a 1162.

Předpokládaná výměra zvláště chráněného území

Výměra navrhovaného zvláště chráněného území činí 27,7292 ha. Výměra ochranného pásma zvláště chráněného území činí 16,8704 ha.

Předpokládaná péče o území

Péče o území bude zahrnovat zejména: zrušení umělého odvodnění přehrazením odvodňovacích kanálů; cílenou podporu stanovišť a druhů kosením lučních biotopů; podporu jednotlivých druhů specifickými zásahy (např. maloplošné narušování a stržení drnu); rozvolnění lesních porostů a pěstování lesa přirozeného druhového složení; likvidaci invazních a expanzivních druhů.

Odůvodnění návrhu

Většina území je zvláště chráněným územím od roku 1994, kdy byla vydána vyhláška Okresního úřadu Chomutov. Předmětem ochrany dosavadní rezervace jsou rašelinné horské louky s výskytem vzácných a ohrožených druhů rostlin. Luční porosty stávajícího chráněného území jsou pravidelně koseny.

V souvislosti s vyhlášením evropsky významných lokalit byla většina území zahrnuta do evropsky významné lokality Klínovecké Krušnohoří. Z jiné úřední činnosti měl orgán ochrany přírody informace o výskytu cenných druhů i níže v nivě toku Černá voda mimo stávající chráněné území. Jde zejména o menší populace kroupenáče vytrvalého. Niva je dále územím s výskytem chráněných druhů ptáků. Dlouhodobě se přitom pro své podmáčení neobhospodařuje a dochází tak k postupné degradaci společenstev a vzniku monodominantních porostů. V rámci přípravy na zajištění ochrany této EVL proběhly doplňující přírodovědné průzkumy, které význam nivy potvrdily. Proto bylo navrženo rozšíření chráněného území níže po toku.

Území stávající i nově zahrnuté je odvodněno několika povrchovými i podzemními objekty. Objekty nesloužící pro zásobování pitnou vodou by přitom měly být zrušeny tak, aby došlo alespoň k částečné nápravě vodního režimu v území. Rozšíření rezervace umožní lépe zajistit péči o cenné biotopy v rámci evropsky významné lokality a zajistí i jejich vyšší ochranu před možnými riziky.

Název Horská louka u Háje je užíván historicky ve vztahu k předmětnému území a zůstává zachován. Zachována zůstává i historicky daná kategorie ochrany pro dané území, jehož nejvýznamnějším biotopem jsou rašelinné louky. Dalšími předměty ochrany jsou navazující horské louky různých úživností a ovlivnění vodou. Mezi jmenovité předměty ochrany byly doplněny nejvýznamnější rostlinné druhy a bekasina otavní, druh silně ohrožený dle zákona. Jedním z nejvýznamnějších druhů v území je i tetřev obecný, který je předmětem ochrany ptáčích oblastí, které je rezervace součástí.

Cíl ochrany je formulován v souladu s ustanoveními vyhlášky 45/2018 Sb. a je jím zachování a zlepšení stavu biotopů vzácných druhů.

Bližší ochranné podmínky jsou nastaveny tak, aby umožnily orgánu ochrany přírody usměrňovat činnosti, které nejsou zcela ošetřeny základními ochrannými podmínkami a mohly by vést k nežádoucím změnám dochovaného stavu přírodního prostředí. Mají za cíl usměrňovat klíčové rizikové činnosti, a aby tyto byly blíže a bez pochybností konkrétně určeny.

K jednotlivým bližším ochranným podmínkám:

ad a) až d) Změny využití pozemků ve svých důsledcích, stavební využití, dočasné skládky či geologické práce mohou přímo poškodit nebo zničit chráněné druhy a jejich biotopy i díky maloplošným výskytům některých předmětů ochrany.

ad e) Předměty ochrany území jsou vázány na specifické podmínky prostředí. Použití chemických přípravků včetně vápnění a hnojení cíleně mění chemické složení. To má přímý vliv na chráněné druhy. Změny obsahu látek v půdě vedou k vytlačení původních druhů ze společenstev a jejich nahrazení konkurenčně zdatnějšími rostlinami s nebezpečím šíření ruderálních a synantropních druhů, včetně druhů invazních.

ad f) Provádět úpravy vodních toků a obnovovat či rozšiřovat odvodnění může přímo narušovat vodní režim ploch a tím měnit prostředí a biotopy chráněných druhů.

ad g) Lesní hospodaření může přímo mechanicky poškozovat a ničit stanoviště chráněných druhů nebo významně měnit podmínky stanovišť v případě zalesnění luk apod. Mrtvé dřevo je významnou součástí lesních ekosystémů a je na něj vázána řada vzácných druhů.

ad h) Myslivecká zařízení jsou charakterem stavby a platí pro ně výše uvedené. Volné přikrmování významně mění úživnost ploch (jedná se o živiny obsažené v krmné směsi a živiny obsažené v trusu zvířat), způsobuje koncentrování zvěře, která pak nadměrně narušuje vegetaci. Změna chemismu mění konkurenční podmínky ve společenstvech.

ad i) Rozšiřování druhů, ať již zcela místně nepůvodních nebo geneticky odlišných populací může negativně poškodit stávající populace cenných druhů a celá společenstva. Představuje značné riziko ať úmyslného nebo neúmyslného (doprovodného) zavlečení invazních druhů, které mohou zcela degradovat hodnotné původní biotopy a vytlačit původní vzácné druhy.

ad j) až l) Lokalita je v současné době hojně využívána jako místně významný turistický cíl. Nevhodné umístění turistických tras či tábořišť může přímo ohrozit chráněné druhy. Volné pobíhání psů je pak nebezpečné zejména pro na zemi hnízdící ptáky a další živočichy v území. Pohyb osob je vhodné usměrňovat s ohledem na nároky předmětů ochrany.

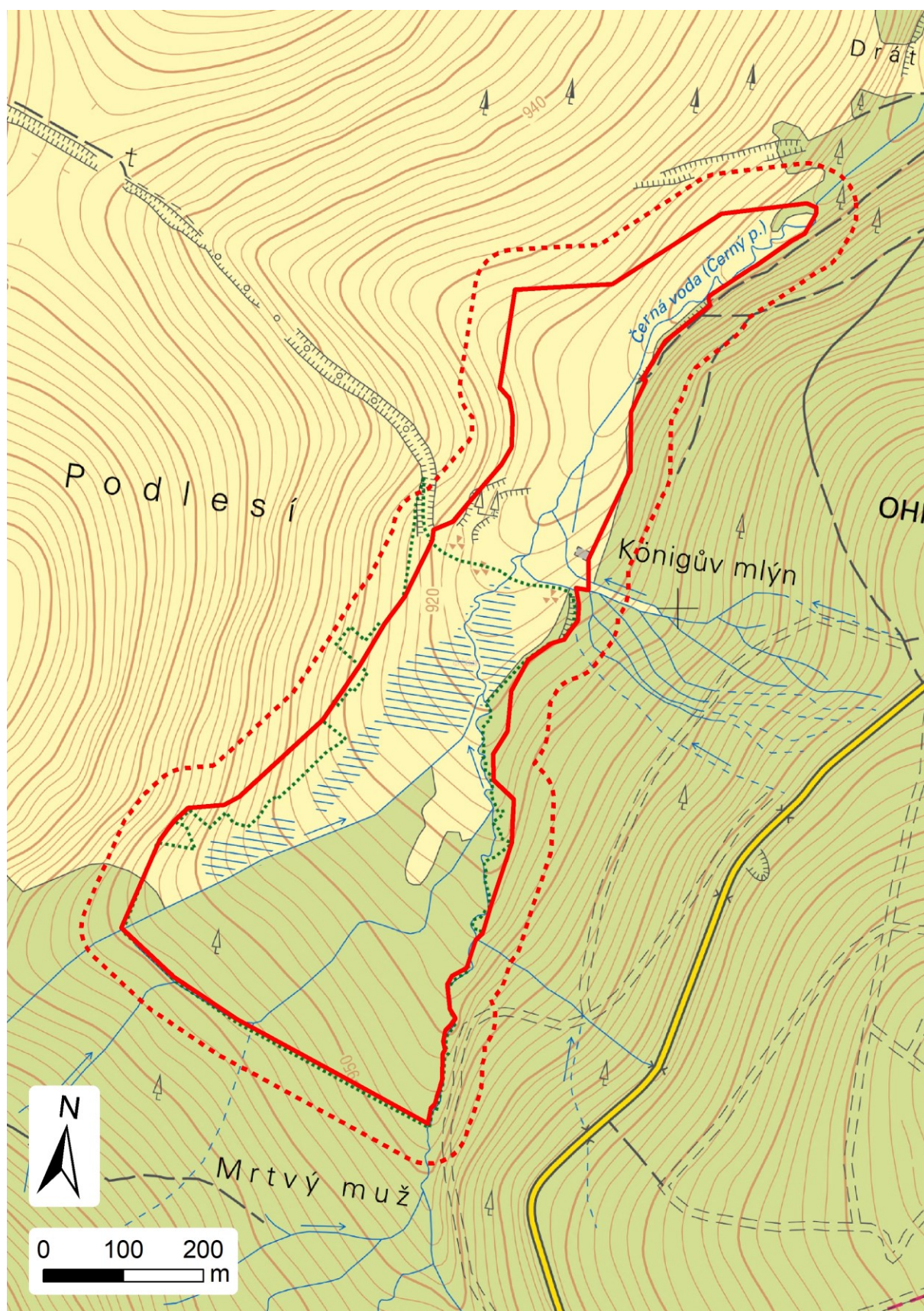
Proto je navrhováno vázat výše uvedené činnosti na souhlas orgánu ochrany přírody.

Navržená hranice PR je vedena přednostně dle výskytu druhů a společenstev a po hranicích stávajících parcel katastru nemovitostí.

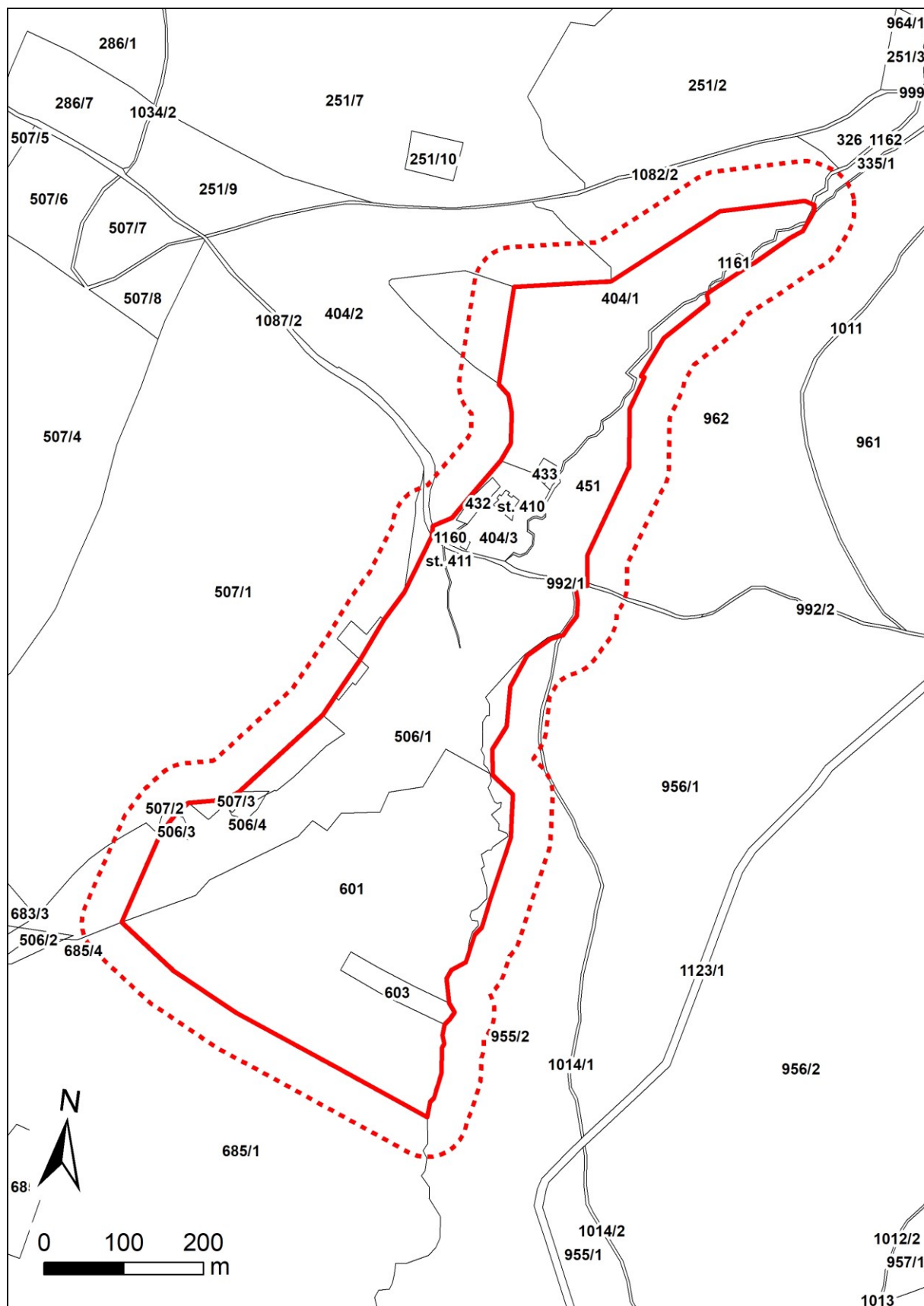
Přílohy:

1. Nově navržená hranice PR Horská louka u Háje na podkladě mapy základní
2. Katastrální mapa PR Horská louka u Háje
3. Hranice území na podkladě leteckého snímku

Příloha 1. - Nově navržená hranice PR Horská louka u Háje (červené linie) na podkladě mapy základní, na které je tečkovanou zelenou linií zobrazena hranice stávající přírodní rezervace

Příloha 2. - Katastrální mapa PR Horská louka u Háje

Příloha 3. - Hranice území na podkladě leteckého snímku

